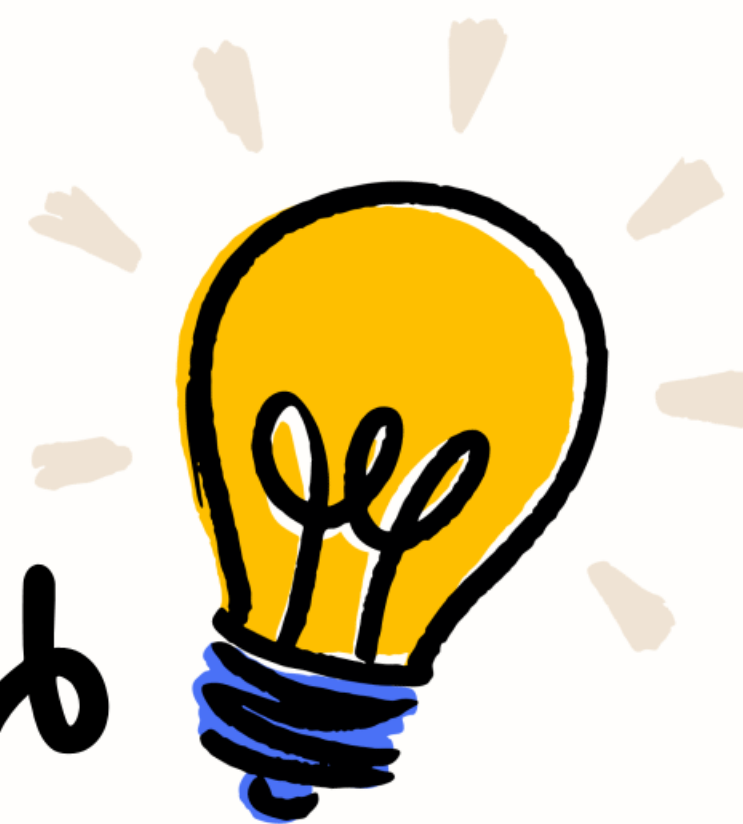

?

2

มโนทัศน์หลักใน
วิชาสังคมศึกษา

4

มโนทัศน์ (concept)

ภาพความคิดที่เปรียบเสมือน “ภาพตัวแทน”

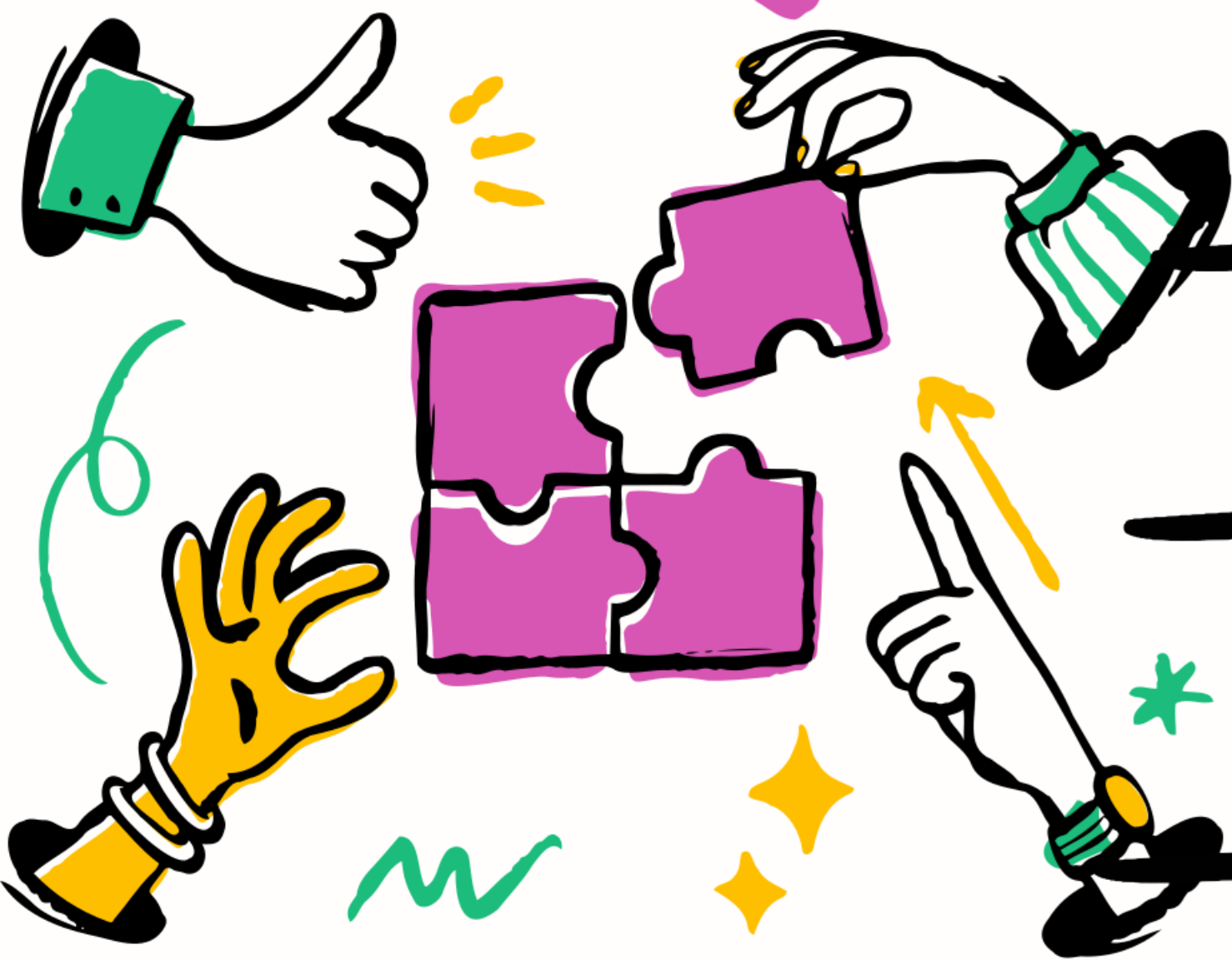

การจัดระเบียบสารสนเทศเฉพาะเจาะจง
โดยเชื่อมโยงระหว่างข้อเท็จจริงและข้อสรุปทั่วไป

สิ่งที่พัฒนามาจากข้อเท็จจริง เกี่ยวข้องกับ
ความคิดรวบยอดและข้อสรุปทั่วไป

NEXT

มโนทัศน์มีลักษณะอย่างไร

- เป็นความคิดรวบยอด
- เป็นการรวมกันของลักษณะร่วม
- ส่วนใหญ่มีขอบเขตคลุมเครือ
- ถูกกำหนดภายใต้อิทธิพลบริบทแวดล้อม

มโนทัศน์ทำหน้าท่าอะไร

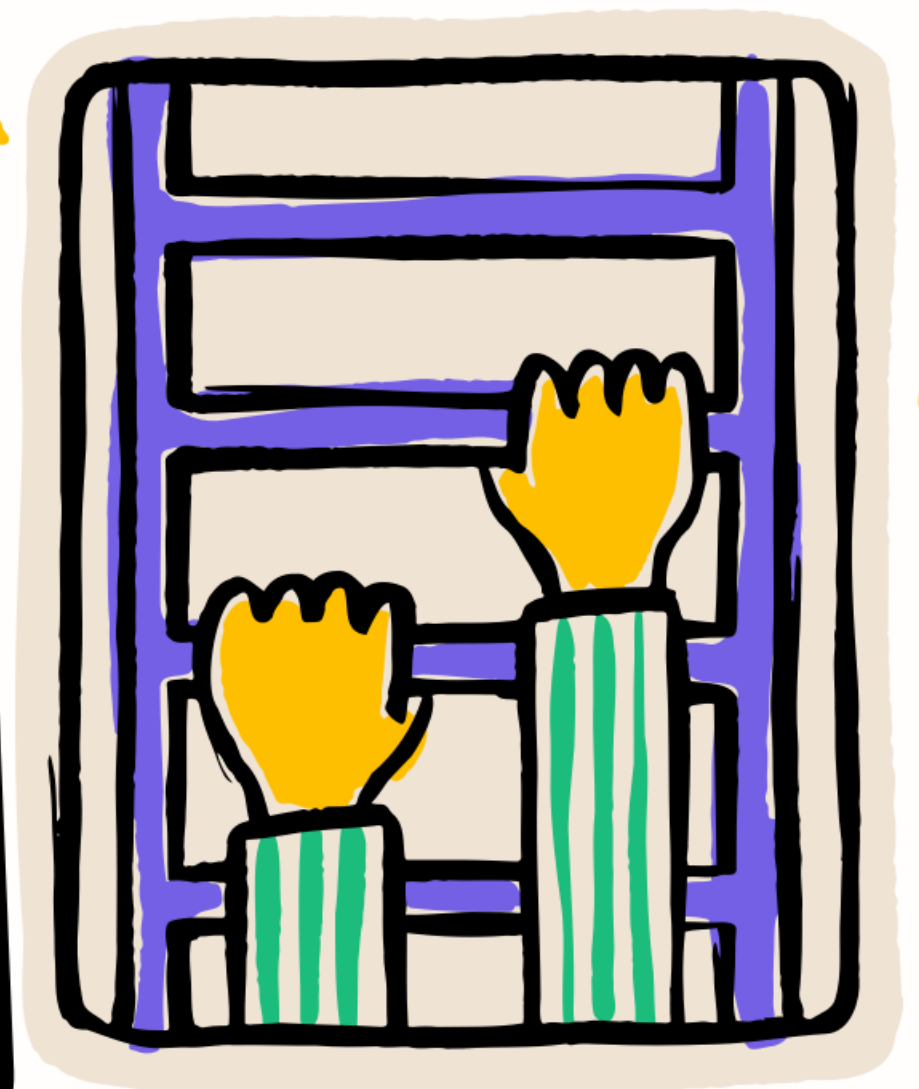
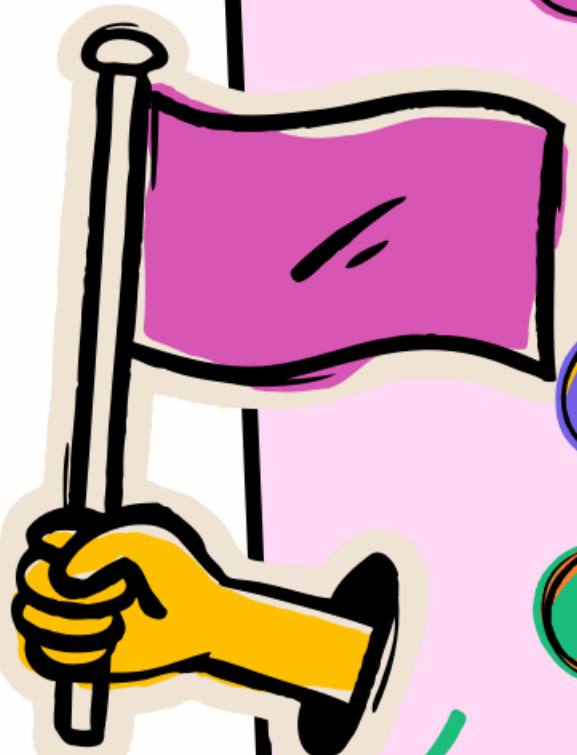

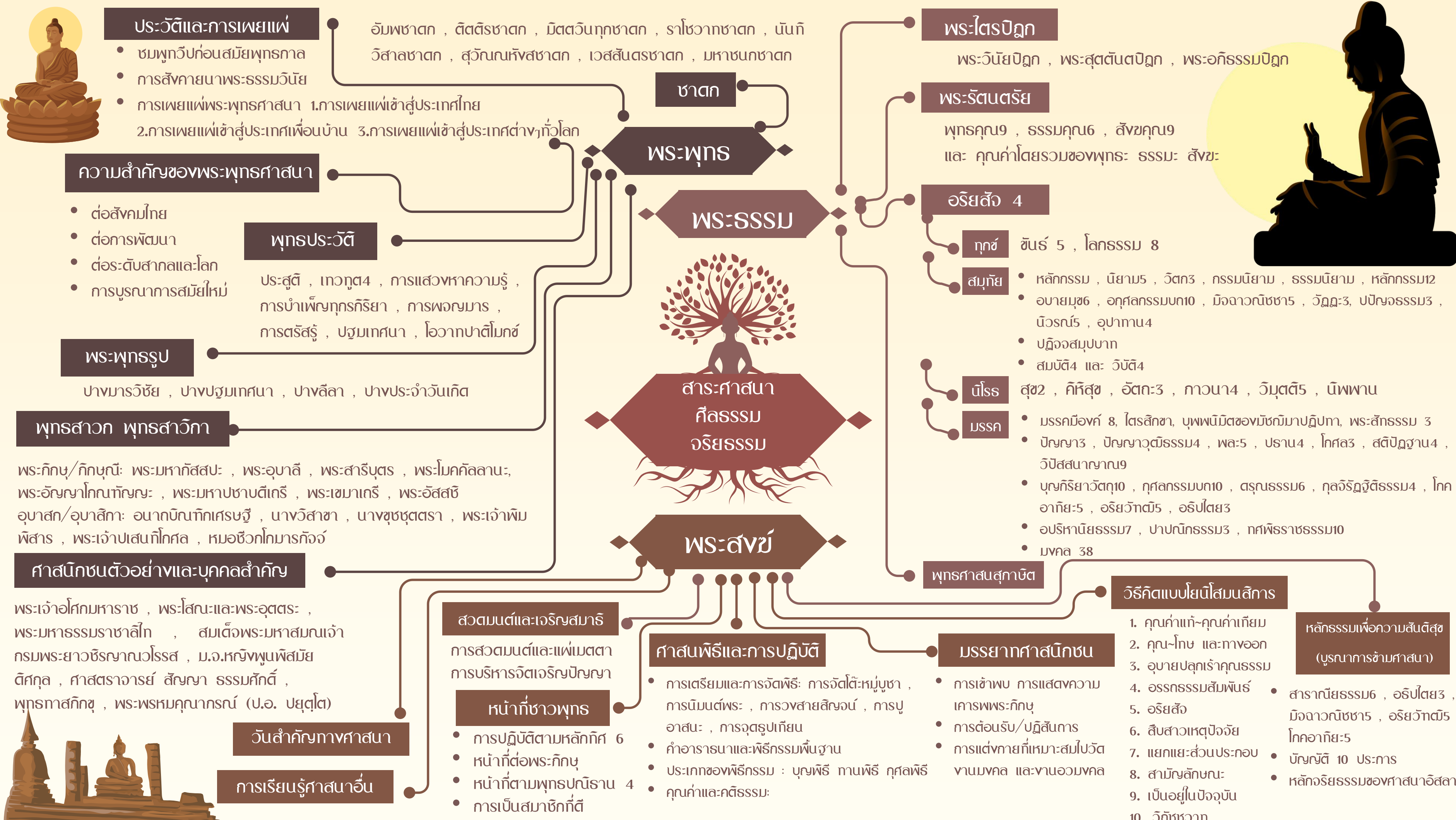
สร้างกรอบคร่าวๆว่าสิ่งนั้นคืออะไร นำไปสู่การ
สร้างมโนทัศน์ให้ชัดเจน เพื่อเข้าใจสิ่งรอบตัว

มโนทัศน์ในแผนการจัดการเรียนรู้จะใช้คำว่า
"สาระสำคัญ" ของแต่ละหน่วย / บทเรียน เป็น
ตัวกำหนดโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้

มโนทัศน์หลัก 5 สาขา ในวิชาสังคมศึกษา

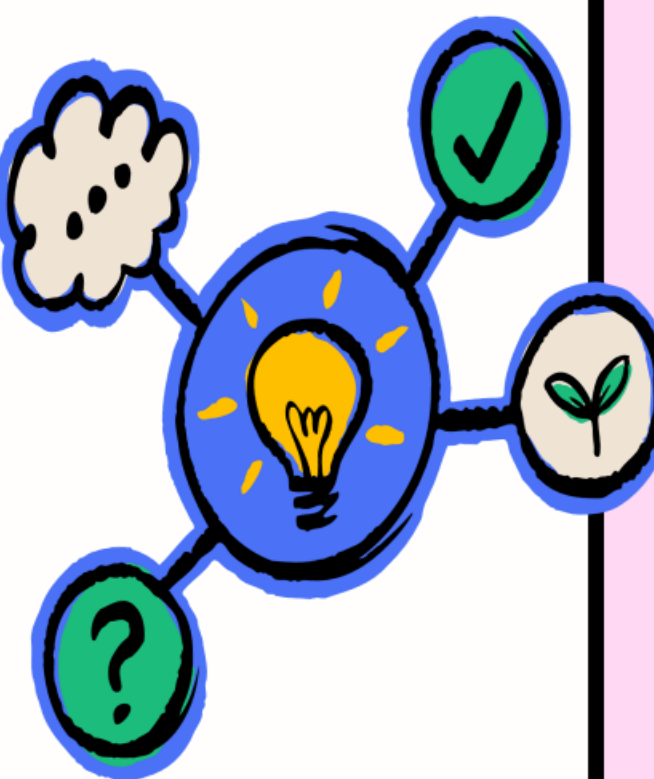
- ① สาขาศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
- ② สาขาน้ำที่พลเมืองและการดำเนินชีวิตในสังคม
- ③ สาขเศรษฐศาสตร์
- ④ สาขประวัติศาสตร์
- ⑤ สาขภูมิศาสตร์

ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม

พระพุทธ: ประวัติและคุณของพระพุทธเจ้า (พระปัญญาคุณ, พระวิสุทธิคุณ, พระมหากรุณาธิคุณ) ในฐานะผู้ตรัสรู้และสั่งสอนชาวโลก

พระธรรม: คำสอนของพระพุทธเจ้า เช่น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (อริยสัจ 4, ศรัทธา 4, เบญจศีลเบญจธรรม) ที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

พระสงฆ์: สาวกของพระพุทธเจ้าผู้ปฏิบัติตามคำสอน และทำหน้าที่สืบทอด เผยแผ่ รวมถึงรักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่

สิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองสิทธิ

- แนวคิดและหลักการสิทธิมนุษยชน
- กลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- การประเมินและการแก้ไขปัญหา

โครงสร้างทางสังคม

- โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

- 1.การจัดระเบียบสังคม
- 2.สถาบันสังคม
- 3.การจัดเวลาทางสังคม
- 4.การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

วัฒนธรรม และภูมิปัญญา

- วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญา
- วัฒนธรรมในระดับภูมิภาคและสากล

พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

- แนวคิดพื้นฐานพลเมืองดี
- บทบาทและหน้าที่เยาวชน
- คุณลักษณะพลเมืองดีในระดับสากล

การเมืองการปกครอง

- ความรู้เกี่ยวกับรัฐ
- การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

ปัญหา ความขัดแย้ง และ แนวคิด การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

- ปัญหาและการจัดการความขัดแย้ง
- แนวคิดและปัจจัยการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

กฎหมาย

กฎหมายคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพ

- 1.กฎหมายคุ้มครองเด็ก
- 2.กฎหมายการศึกษา
- 3.กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค
- 4.กฎหมายลิขสิทธิ์
- 5.ประโยชน์และผลของการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองสิทธิ

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- 1.ความสามารถของผู้เยาว์
- 2.กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับครอบครัว
- 3.กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญา
- 4.ลักษณะความผิดและความรับผิดทางแพ่ง

กฎหมายอาญา

- 1.ลักษณะความผิดและโทษทางอาญา
- 2.ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์
- 3.ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

กฎหมายระดับชุมชน ประเทศ และสากล

- 1.กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน
- 2.กฎหมายปกครอง
- 3.กฎหมายแรงงาน
- 4.กฎหมายภาษีอากรและการกรอกแบบภาษีเงินได้
- 1.กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหาร
- 2.กฎหมายและการอนุรักษ์ธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม
- 3.ข้อตกลงและกฎหมายระหว่างประเทศ

สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต

กฎหมาย: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน กฎหมายแพ่งและอาญา เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

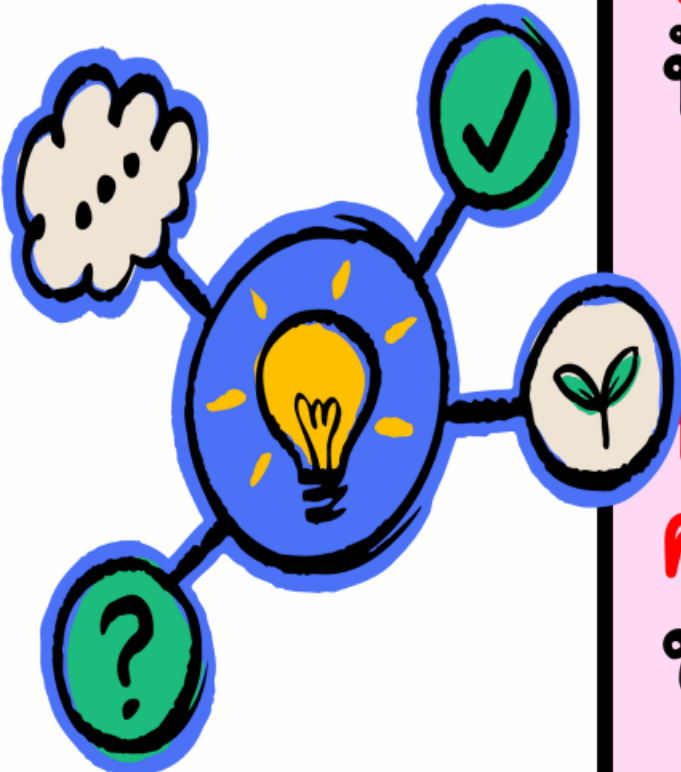
พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย: การปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ และเสรีภาพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และเคารพกฎกติกาของบ้านเมือง

สิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองสิทธิ: การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นโดยไม่ละเมิดใคร

โครงสร้างทางสังคม: การจัดระเบียบสังคม สถานภาพ บทบาท หน้าที่ และกลุ่มสถาบันทางสังคมต่างๆ

สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต

วัฒนธรรมและภูมิปัญญา: วิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา ซึ่งสะท้อนเอกลักษณ์ของชาติ

ปัญหา ความขัดแย้ง และแนวคิดการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข: การรู้เท่าทันปัญหาในสังคม วิธีการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และหลักการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

การเมืองการปกครอง: ระบบการปกครองของไทย (ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข) และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เศรษฐศาสตร์จุลภาค

- การบริโภค
- การผลิตสินค้าและบริการ
- การกระจาย
- การแลกเปลี่ยน
- ทรัพย์สินทางปัญญา
- กลไกราคา
 - อุปสงค์
 - อุปทาน
- ตลาด
 - แข่งขันสมบูรณ์
 - แข่งขันไม่สมบูรณ์
- การออมและการลงทุน
- สถาบันการเงิน
 - ธนาคารกลาง
 - ธนาคารพาณิชย์
 - สถาบันทางการเงินอื่นๆ
- เศรษฐกิจชุมชน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและระบบสหกรณ์

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ความหมาย
- ความเป็นมาและหลักการทรงงาน
- หลักการและเป้าหมาย
- การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่างๆ
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ระบบสหกรณ์

- ความหมาย ความสำคัญ หลักการสำคัญ
- ตัวอย่างและประเภทของสหกรณ์
- ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์

สาระเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

แนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

- ความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์
- ความขัดแย้งหลักทางเศรษฐศาสตร์
- ผลกระทบจากความขาดแคลน

เศรษฐศาสตร์มหภาค

- บทบาทและนโยบายของรัฐบาล
- นโยบายการเงินและการคลัง
- ปัญหาเศรษฐกิจระดับมหภาค
 - ภาวะเงินเฟ้อ
 - ภาวะเงินฝืด
 - ปัญหาการว่างงาน
- การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ
- การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจและโลกาภิวัตน์
- ความร่วมมือและองค์กรเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
 1. WTO, NAFTA, EU, IMF, ADB, OPEC, FTA, APEC, เขตสื้เหลี่ยมเศรษฐกิจ
 2. การพึ่งพาอาศัยและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย
 3. ปัจจัยที่นำไปสู่การพึ่งพา การแข่งขัน การขัดแย้ง และการประสานประโยชน์

สาระเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น: ความหมาย ความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่จำกัด

เศรษฐศาสตร์จุลภาค: พฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจย่อย เช่น ผู้บริโภค และผู้ผลิต รวมถึงกลไกราคาในตลาด

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและระบบสหกรณ์: การใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันผ่านระบบสหกรณ์

เศรษฐศาสตร์มหภาค: ระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศ เช่น เงิน เพื่อ เงินเฟ้อ การว่างงาน ภาษี งบประมาณแผ่นดิน และนโยบายทางการเงินการคลัง

สาระเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น: ความหมาย ความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่จำกัด

เศรษฐศาสตร์จุลภาค: พฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจย่อย เช่น ผู้บริโภค และผู้ผลิต รวมถึงกลไกราคาในตลาด

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและระบบสหกรณ์: การใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันผ่านระบบสหกรณ์

เศรษฐศาสตร์มหภาค: ระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศ เช่น เงินเฟ้อ เงินฝืด การว่างงาน ภาษี งบประมาณแผ่นดิน และนโยบายทางการเงินการคลัง

• เวลา

- ระบบศักราช : จ.ศ., ม.ศ., ร.ศ., ค.ศ., พ.ศ. และ ฮ.ศ.
- วิธีการเปรียบเทียบศักราชต่าง ๆ
- ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
 - ก่อนประวัติศาสตร์
 - ยุคหิน : ยุคหินเก่า, ยุคหินกลาง, ยุคหินใหม่
 - ยุคโลหะ: ยุคสำริด, ยุคเหล็ก
 - ประวัติศาสตร์
 - สมัยโบราณ ,สมัยกลาง, สมัยใหม่, สมัยปัจจุบัน

เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

- กระบวนการศึกษาทางประวัติศาสตร์
- หลักฐานทางประวัติศาสตร์
 - หลักฐานขั้นต้น , หลักฐานชั้นรอง
 - ลายลักษณ์อักษร , ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
- การประเมินหลักฐาน

วิธีการทางประวัติศาสตร์

ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ 20

- สงครามโลกครั้งที่ 1 และ สงครามโลกครั้งที่ 2
- สงครามเย็น
- องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ

สถานการณ์สำคัญของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21

- World Trade Center
- การขาดแคลนทรัพยากร, การก่อการร้ายและการต่อต้านการก่อการร้าย, ความขัดแย้งทางศาสนา

เหตุการณ์โลกปัจจุบัน

สาระประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์สากล

- อารยธรรมยุคโบราณและมรดกโลก
 - เมโสโปเตเมีย ,อียิปต์ , กรีก , โรมัน , จีน , อินเดีย
- พัฒนาการของภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- เหตุการณ์สำคัญ
 - ยุคกลาง: ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ , สงครามครูเสด , การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ , การปฏิรูปศาสนา , การสำรวจทางทะเล
 - ยุคปฏิวัติ: การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ , การปฏิวัติอุตสาหกรรม , แนวคิดเสรีนิยม , แนวคิดจักรวรรดินิยม , การล่าอาณานิคม

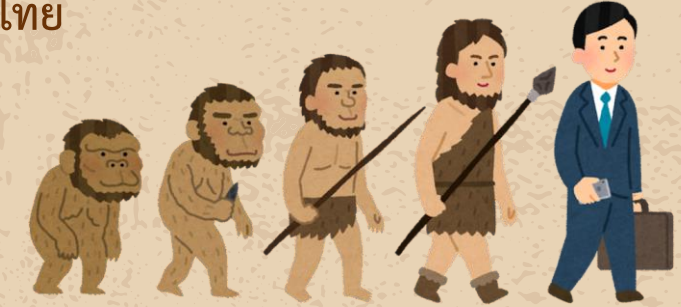
วัฒนธรรมและภูมิปัญญา

- รากฐานและการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา
- การรับและการผสมผสานวัฒนธรรม
- การสืบทอดและการอนุรักษ์

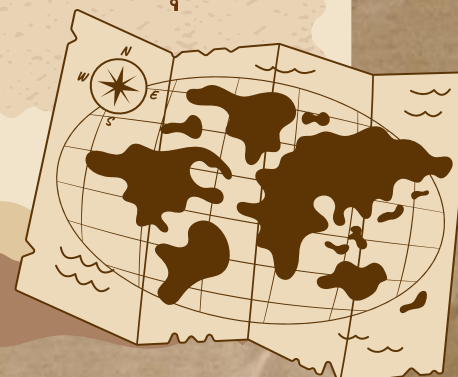

ประวัติศาสตร์ไทย

- รัชโโบราณ
- ยุคสมัยของอาณาจักรไทย
 1. สมัยสุโขทัย
 2. สมัยอยุธยา
 3. สมัยธนบุรี
 4. สมัยรัตนโกสินทร์

- ประเด็นและเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย
- บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์
- บุคคลสำคัญชาวไทยและชาวต่างประเทศ

สาระประวัติศาสตร์

เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์: การแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ อันได้แก่สมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ รวมถึงการนับศักราช

วิธีการทางประวัติศาสตร์: ขั้นตอนการศึกษาเรื่องราวในอดีตอย่างเป็นระบบ อันได้แก่ ตั้งคำถาม รวบรวมหลักฐาน ตรวจสอบหลักฐาน ตีความ เรียบเรียงและนำเสนอ

ประวัติศาสตร์ไทย: ความเป็นมาของชาติไทย พัฒนาการด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

สาระประวัติศาสตร์

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย: อิทธิพลของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยที่มีต่อการสร้างสรรค์อารยธรรมและความเป็นไทย

ประวัติศาสตร์สากล: อารยธรรมโบราณของโลกและการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่มีผลต่อความเป็นไปของมนุษยชาติ

เหตุการณ์โลกปัจจุบัน: ข่าวสารและเหตุการณ์สำคัญระดับโลกในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยและประชาคมโลก

เครื่องมือและเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ

- เครื่องมือเชิงกายภาพพื้นฐาน : ลูกโลก, แผนที่, กราฟ, แผนที่ภูมิ
- เทคโนโลยีสารสนเทศ : ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) การรับรู้จากระยะไกล (Remote Sensing) ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (GPS)
- การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูล
- ปฏิสัมพันธ์ของเวลาและพื้นที่โลก

สิ่งแวดล้อมทางสังคม ประชากร และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

- ทำเลที่ตั้งและกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม
- การเคลื่อนไหวทางภูมิศาสตร์
- การเปลี่ยนแปลงประชากร สังคม และวัฒนธรรม

สาระภูมิศาสตร์

ลักษณะทางกายภาพของโลกและภูมิภาคต่างๆ

- ปัจจัยและการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ
 - การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพและโครงสร้างโลก
 - กระบวนการทางธรรมชาติที่ทำให้เกิดภูมิลักษณะแบบต่างๆ
- ทวีป
 - ทวีปเอเชีย , ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย , ทวีปยุโรป , ทวีปแอฟริกา , ทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปอเมริกาใต้ , ทวีปแอนตาร์กติกา

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการจัดการความเสี่ยง

- ประเภทของภัยธรรมชาติและวิกฤตการณ์ทางกายภาพ ภาวะโลกร้อน , ความแห้งแล้ง , และสภาพอากาศแปรปรวน
- การระวังภัยและการจัดการภัยพิบัติ

วิกฤตสิ่งแวดล้อม การจัดการ และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- สถานการณ์และวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม
- การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- กลไก ความร่วมมือและกฎหมาย

สารสนเทศศาสตร์

เครื่องมือทางภูมิศาสตร์: การใช้แผนที่ ลูกโลก รูปถ่ายทางอากาศ และเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (GIS/GPS) เพื่อสืบค้นข้อมูลทางภูมิศาสตร์

ลักษณะทางกายภาพของโลกและภูมิภาคต่างๆ: ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก

สิ่งแวดล้อมทางสังคม ประชากร และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ: การกระจายตัวของประชากร การตั้งถิ่นฐาน และการประกอบอาชีพที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

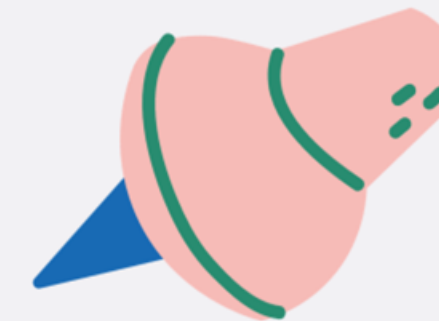
สารภูมิศาสตร์

ภัยพิบัติทางธรรมชาติและการจัดการความเสี่ยง: สาเหตุ
ผลกระทบ และการเตรียมตัวรับมือกับภัยธรรมชาติ

วิกฤตสิ่งแวดล้อม การจัดการ และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลก และแนวทางการอนุรักษ์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตารางสาระสำคัญของเนื้อหา สังคมศึกษาตามหลักสูตร

สาระการเรียนรู้	เนื้อหา	สาระสำคัญ
สาระที่ 1 ศาสนา	ชาดก	ชาดก คือ เรื่องเล่าในอดีตชาติของพระพุทธเจ้าที่ทรงนำมาแสดงแก่สาวกเพื่อให้เข้าใจหลักธรรมได้ผ่านตัวละครและเหตุการณ์ต่างๆ